

Inventarisatie huiselijk geweld, intieme terreur en femicide

1. Inleiding en leeswijzer

Huiselijk geweld en intieme terreur hebben zowel landelijk als lokaal de aandacht. De gevolgen van huiselijk geweld voor de betrokkenen zijn omvangrijk, slachtoffers hebben vaak te maken met negatieve psychische en/of fysieke gevolgen. De afgelopen jaren is er op verschillende manieren gewerkt aan het verbeteren van de aanpak huiselijk geweld. Er zijn stappen gezet in de aanpak, maar het aantal slachtoffers van huiselijk geweld blijft te groot. De aanpak tegen huiselijk geweld blijft de aandacht vragen, dit raakt verschillende beleidsterreinen.

Deze inventarisatie geeft een beeld van het lokale beleid in de aanpak huiselijk geweld. De inventarisatie is als volgt opgebouwd:

- Definitie: omschrijving van de definities voor huiselijk geweld, intieme terreur en femicide
- Gemeentelijke taak: de gemeentelijke verantwoordelijkheid in de aanpak huiselijk geweld
- Lokaal beleid
- Lokale partners en hulpaanbod
- Cijfers
- Toekomst, trends en ontwikkelingen

2. Definitie

Huiselijk Geweld - Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweld, belaging en bedreiging. Het woord huiselijk verwijst niet naar de plaats van het delict maar naar de relatie tussen pleger en slachtoffer. Een kenmerk van huiselijk geweld is dat dader en slachtoffer – soms noodgedwongen – deel blijven uitmaken van elkaars woonomgeving.

Intieme Terreur - Dwingende controle, ookwel intieme terreur genoemd, is een vorm van huiselijk geweld. Intieme terreur is een ernstige vorm van partnergeweld en kenmerkt zich door controle en dwang door een van beide partners. Dit kan zich uiten in het isoleren, vernederen, intimideren van de partner tot ernstig fysiek geweld en seksueel geweld.

Femicide - De term femicide betekent het doden van vrouwen en meisjes vanwege hun sekse, begaan en getolereerd door zowel particuliere als publieke actoren. Hoewel niet alle gevallen van femicide een vorm van huiselijk geweld zijn, omvat dit wel de grootste groep.

3. Gemeentelijke taak

De aanpak van huiselijk geweld, intieme terreur en femicide vraagt om een samenwerking tussen verschillende partijen op verschillende niveaus. Het rijk werkt hierin samen met gemeenten.

Gemeenten hebben in het kader van de aanpak huiselijk geweld de wettelijke taak om:

- Er zorg voor te dragen dat, en toezicht te houden op de naleving van het [Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling](#)
- Zorg te dragen voor een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling
- Beleid te ontwikkelen ter voorkoming en signalering van huiselijk geweld en kindermishandeling
- Hulp en nazorg te bieden bij geweld in de privésfeer

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor Veilig Thuis en voor vrouwenopvang. Daarnaast hebben gemeenten een rol in het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan de dader van huiselijk geweld. Bij de bestrijding van huiselijk geweld werken gemeenten nauw samen met andere ketenpartners. Bijvoorbeeld de geestelijke gezondheidszorg (GGZ), reclassering, jeugdzorg, politie en het Openbaar Ministerie (OM).

4. Lokaal beleid

De aanpak huiselijk geweld, intieme terreur en femicide raakt binnen de gemeente Alkmaar verschillende beleidsterreinen.

Toekomstscenario Jeugd- en Gezin

De aanpak huiselijk geweld is binnen regio Alkmaar opgenomen in het programma Toekomstscenario Jeugd en Gezin. Het Toekomstscenario is in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) opgesteld. Aanleiding van het Toekomstscenario is de constatering dat de manier waarop we de hulp en bescherming van kinderen en volwassenen in (mogelijk) onveilige thuissituaties nu hebben geregeld, knelt. In het Toekomstscenario is op hoofdlijnen geschetst hoe de kind- en gezinsbescherming er over zo'n vijf tot tien jaar uit zou kunnen zien. Landelijk bestaat het toekomstscenario uit een aantal pijlers namelijk: Gezinsgericht, Rechtsbeschermend en Transparant, Eenvoudig en Lerend. Voor de regio Noord-Holland noord is er in samenspraak met de relevante partners een opdracht geformuleerd voor het Toekomstscenario. Hiermee wordt invulling gegeven aan het Toekomstscenario in de regio Noord-Holland Noord voor de periode 2023-2026.

Binnen het Toekomstscenario wordt doorgezet op de acties die in het voorgaande programma in gang zijn gezet. Van 2019 tot en met 2023 is er regionaal (op Noord-Holland Noord niveau) gewerkt aan de aanpak huiselijk geweld met het programma Geweld hoort nergens thuis. Binnen dit programma is een regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling vastgesteld door alle raden in Noord-Holland noord ("Samen zorgen voor veiligheid"). In deze regiovisie staat beschreven waarom het versterken van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling nodig is en wat er nodig is. In 2020 is het uitvoeringsprogramma vastgesteld waarin preventie, het eerder en beter in beeld brengen, het stoppen en oplossen én aandacht voor specifieke doelgroepen centraal stonden. Lopende activiteiten en afspraken uit het programma Geweld hoort nergens thuis zijn ingevlochten in het Toekomstscenario. Het gaat daarbij om de zogenaamde prioritaire thema's: het werken volgens de Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid, het versterken van lokale (wijk)teams, MDA++ en de integrale sturing op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast is er een project gestart dat zich richt op het terugdringen van recidive in geweldsrelaties.

Diversiteit

In de preventie van huiselijk geweld of gender gerelateerd geweld wordt vaak verwezen naar het belang van het wegnemen van de grondoorzaken van geweld tegen vrouwen. Daarvoor is maatschappelijke bewustwording nodig en het bevorderen van gendergelijkheid en gelijkwaardigheid. In Alkmaar heeft diversiteit en inclusie een rol in het bevorderen van gendergelijkheid op scholen, door het mogelijk maken van activiteiten die hierop gericht zijn en door het subsidiëren van vrouwenorganisaties. Het beleidskader diversiteit en inclusie dat eind dit jaar naar de raad gaat is niet

gericht op aparte doelgroepen. In de ambities leest u zaken terug die gaan over het voorkomen en bestrijden van discriminatie en kennis en bewustwording in het onderwijs. Deze lijnen raken aan het bevorderen van gendergelijkheid.

Veiligheid

Als er sprake is van een dreigende situatie kan een tijdelijk huisverbod worden opgelegd door politie (gemandateerd), die kan worden verlengd door de burgemeester. Dit zorgt voor een afkoelingsperiode, waarin hulpverlening op gang kan komen.

5. Partners en hulpaanbod

Veilig Thuis

Wanneer mensen vermoedens en/of zorgen hebben over huiselijk geweld kunnen zij terecht bij Veilig Thuis Noord-Holland-Noord. Veilig Thuis is het advies- en meldpunt voor zowel professionals als inwoners die hulp zoeken of zich zorgen maken. Veilig Thuis is 24/7 telefonisch bereikbaar, het is hierbij ook mogelijk om anoniem vragen te stellen. Daarnaast heeft Veilig Thuis specialistische kennis in huis op verschillende onderwerpen waaronder complexe scheidingen, eerdergerelateerd geweld, mensenhandel, ouderenmishandeling, partnergeweld en stalking. Veilig Thuis heeft de volgende wettelijke taken:

- Advies geven;
- Meldingen in ontvangst nemen;
- Onderzoek doen of er daadwerkelijk sprake is van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- Zo nodig veiligheidsvoorwaarden opstellen, vervolgstappen in gang zetten in de vorm van overdragen naar vrijwillige hulp, de Raad voor de Kinderbescherming informeren en/of melding doen bij de politie;
- Terugkoppelen aan de melder

De politie doet de meeste meldingen bij Veilig Thuis. Maar ook bijvoorbeeld leraren, hulp- en zorgverleners, verpleegkundigen, (huis-)artsen, familieleden, burens of vrienden kunnen een melding doen. Als Veilig Thuis een melding binnen krijgt, heeft zij de opdracht om de melding te beoordelen. Als er ernstige zorgen gemeld zijn over de veiligheid van kinderen of volwassenen, dan kan Veilig Thuis voorwaarden stellen om voor alle directbetrokkenen een veilige situatie te krijgen. Veilig Thuis kan ook eerst onderzoek doen, op basis van een veiligheidsbeoordeling wordt besloten of en zo ja welke hulpverlening er wordt ingezet.

MDA++

Multi Disciplinaire Aanpak (MDA++) is een aanpak gericht op kindermishandeling en huiselijk geweld waarbij specialistische kennis en ervaring worden ingezet om structurele veiligheid te bewerkstelligen. De aanpak richt zich op gezinnen die op meerdere leefdomeinen problemen ervaren en waarbij sprake is van (structurele) onveiligheid ondanks de ingezette hulpverlening. MDA++ loopt in Alkmaar, West-Friesland en de Kop van Noord-Holland.

Vrouwenopvang Blijf Groep

In Alkmaar biedt Blijf Groep opvang en ondersteuning aan vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Daarnaast is Blijf Groep 7x24 uur bereikbaar voor meldingen van slachtoffers, betrokken derden en verwijzers. Professionals kunnen rechtstreeks contact opnemen met Blijf Groep voor consultatie over huiselijk geweld casuïstiek. In Alkmaar heeft Blijf Groep het volgende aanbod:

- Noodopvang, crisisopvang en begeleid wonen
In de regio zijn er 69 plekken voor vrouwenopvang verdeeld over Zaanstad, Haarlem en Alkmaar. In Alkmaar worden vrouwen opgevangen in het Oranjehuis van Blijf Groep. Het Oranjehuis biedt noodbedden, crisisplekken en begeleid wonen plekken. De meeste vrouwen komen vanuit een acute onveilige situatie binnen via een noodbedplaatsing, vanuit daar stromen zij door naar een crisisplek en vervolgens naar een begeleid wonen plek.
- Ambulante trajecten
In de regio worden er verschillende ambulante trajecten geboden voor slachtoffers van huiselijk geweld. Naast reguliere ambulante trajecten biedt Blijf Groep ook een intensiever Oranje Huis Traject. Dit is een traject voor gezinnen die langdurig en bij herhaling te maken hebben met huiselijk geweld, en waarbij in ieder geval een van de partners bij elkaar wil blijven. Het geeft koppels de kans om in een veilige omgeving te praten over het geweld dat in hun thuissituatie speelt.
- Begeleiding bij tijdelijk huisverbod
Bij een dreigende noodsituatie kan de politie een tijdelijk huisverbod opleggen. Blijf Groep start in die tijd hulpverlening op voor de pleger, partner en/of kinderen.
- Specifieke interventies
Er zijn nog een aantal specifieke interventie zoals het Aware Traject, een mobiel alarm dat kan worden ingezet bij bedreiging en stalking waarmee met 1 druk op de knop politie wordt gealarmeerd. Daarnaast zet Blijf Groep specifieke interventies in voor slachtoffers van eerdergerelateerd geweld en andere schadelijke traditionele praktijken en slachtoffers van mensenhandel. Bij ouderenmishandeling, stalking, mannen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld, LHBTIQ+-personen, seksueel geweld, intieme terreur en psychisch geweld wordt het reguliere programma's ingezet, aangevuld met gerichte tools en werkwijzen.
- Groepsaanbod
Naast individueel aanbod biedt Blijf Groep ook groepsaanbod zoals weerbaarheidstrainingen en herstelstelgroepen.

Tijdelijke huisverboden

Plegers van huiselijk geweld kunnen een tijdelijk huisverbod opgelegd krijgen. Het tijdelijk huisverbod wordt ingezet wanneer een dreigende situatie zich voordoet. Politie is in Alkmaar gemandateerd om een tijdelijk huisverbod op te leggen uit naam van de burgemeester. De burgemeester kan het tijdelijk huisverbod verlengen tot maximaal 4 weken. Het tijdelijk huisverbod moet zorgen dat de situatie niet verder uit de hand loopt. De burgemeester of een hulpofficier van justitie leggen dit tijdelijk huisverbod op. Tijdens de periode van het huisverbod wordt er hulp en ondersteuning ingezet voor zowel degene met het huisverbod als het slachtoffer. In Alkmaar biedt Blijf Groep deze zorg en ondersteuning. In 2023 zijn er in Alkmaar in totaal 9 huisverboden opgelegd, in 2022 waren dit er 15 en in 2021 waren dit er 11.

Empowerment

Er worden verschillende empowerment activiteiten georganiseerd in Alkmaar. Deze richten zich onder andere op het mentaal en fysiek weerbaar maken van vrouwen en het vergroten van hun zelfvertrouwen. Vrouwenkracht, Womanlink en Hilda Foundation zetten zich hiervoor in.

6. Cijfers

Cijfers aantal meldingen bij de politie gemeente Alkmaar

Jaar	2020	2021	2022	2023
Incidenten huiselijk geweld	437	353	307	231
Misdrijven huiselijk geweld	108	94	88	68
(poging) tot moord/doodslag gericht tegen een vrouwelijke (ex) partner	2	1	1	0

Cijfers advies en meldingen Veilig Thuis gemeente Alkmaar

Jaar	2020	2021	2022	2023
Advies	1604	1572	1292	1226
Melding	687	635	669	559

Cijfers vrouwen in vrouwenopvang bovenregionaal (incl. Regio Zaanstad en Haarlem)

Jaar	2021	2022	2023
Noodbedopnames	92	87	86

7. Toekomst, trends en ontwikkelingen

Rijk lanceert programma Stop Femicide!

Het afgelopen jaar was er veel aandacht voor het onderwerp femicide. Op 7 juni heeft het rijk het plan van aanpak *Stop Femicide!* gelanceerd. Met dit plan zet het kabinet onder andere in op het beter herkennen van geweldssignalen door bijvoorbeeld politie, justitie en Veilig Thuis én het eerder ingrijpen bij huiselijk geweld om escalatie te voorkomen. Deze aanpak bouwt voort op de aanpak van huiselijk geweld, met extra aandacht voor het vergroten van deskundigheid specifiek over femicide en samenwerking tussen betrokken partijen. Op basis van dit nieuwe landelijke beleid zal de komende periode worden beoordeeld of er lokaal aanvullende acties nodig zijn in de aanpak tegen huiselijk geweld.

Minder meldingen bij Veilig Thuis

Zowel landelijk als lokaal zien we dat er minder meldingen zijn bij Veilig Thuis. De afgelopen periode heeft er een landelijke campagne gelopen vanuit Veilig Thuis om Veilig Thuis als organisatie te promoten. Veilig Thuis NHN investeert daarnaast in extra voorlichtingen en informeert over de meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling binnen het netwerk van professionals.

Daarnaast is er in samenwerking met Veilig Thuis gewerkt aan het onder de aandacht brengen van de meldcode bij de gemeentelijke toegang. Ook worden er intern aandachtsfunctionarissen Veilig Thuis aangesteld.

Aandacht voor Orange the World

Orange the World is een wereldwijde campagne tegen geweld tegen vrouwen. Deze campagne vindt ieder jaar plaats tussen 25 november en 10 december. We zien dat in Alkmaar steeds meer

organisaties opstaan om Orange the World meer gestalte te geven. Dit jaar wordt in samenwerking met TAQA Theater de Vest de Vest oranje uitgelicht en vindt er een opening plaats in de kleine zaal van De Vest. We onderzoeken of het mogelijk is de nationale opening in 2026 naar Alkmaar te halen en hier regionaal in op te trekken.